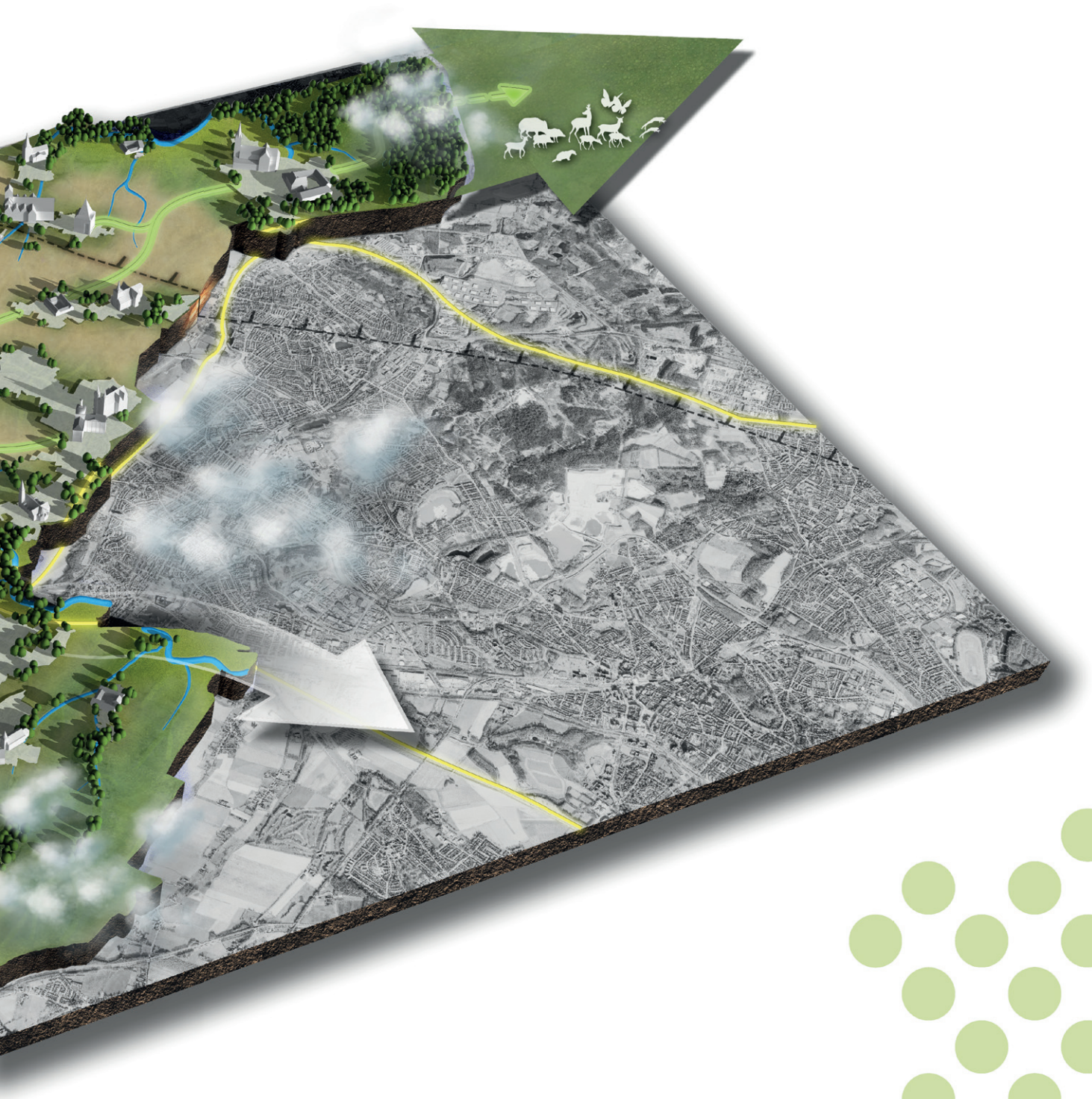
LEVEN EN WERKEN IN HET LANDSCHAP

Strategische hoofdlijnen voor een visie van Onderbanken-Nuth-Schinnen (ONS)

VERSIE 3 JANUARI 2017

LEVEN EN WERKEN IN HET LANDSCHAP

Strategische hoofdlijnen voor een visie van Onderbanken-Nuth-Schinnen (ONS)

ONS: OOG VOOR KWALITEIT MET KERNTAKEN OP ORDE

Onderbanken, Nuth en Schinnen gaan fuseren. Zij staan gezamenlijk voor de opgave om vanaf 2019 als nieuwe gemeente (werknaam ONS) een robuuste positie in de regio op te bouwen. Een stap daarbij is het ontwikkelen van een strategische visie en een bijbehorende investeringsagenda.

ONS vormt een groen hart tussen de Westelijke Mijnstreek en Parkstad Limburg. De landelijkheid met zijn kleine karakteristieke kernen is een sterke kwaliteit die behouden moet blijven. De as Schimmert-Schinnen-Schinveld biedt kansen voor nieuwe landschappelijke verbindingen, zeker met de Internationale Bau Austellung Parkstad (IBA) en de aanleg van de Buitenring Parkstad Limburg. Tegelijkertijd biedt de 'bedrijvigheids-as' langs de A76 (inclusief de aansluiting van de Buitenring Parkstad Limburg) een relatief sterke werkfunctie voor een deel van de inwoners. De hiervoor geschetste assen vormen als het ware een kompas door het werkgebied van de nieuwe gemeente, waarlangs perspectieven en kansen voor de nieuwe gemeente kunnen worden ontwikkeld. Vanuit de geografische ligging en kwaliteiten en aansluitend op de toekomstvisies van de drie gemeenten is gekozen voor het motto "Leven en werken in het landschap".

In de strategische visie gaat hoofdzakelijk aandacht uit naar de kwaliteitsimpuls en nieuwe ambities van ONS, vanuit het motto "Leven en werken in het landschap". Onderbanken, Nuth en Schinnen zien zich naast deze ambities nu al gesteld voor menige andere uitdaging, die – net als bij elke gemeente – ook op het bordje van ONS terecht zal komen. Denk bijvoorbeeld aan de verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg, de WMO/AWBZ-begeleiding en voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (sociaal domein), de betrokkenheid bij het verenigingsleven, de goede relatie met de Duitse buren of de zorg voor voldoende onderwijsaanbod. Voor deze verantwoordelijkheden geldt dat ook de nieuwe gemeente hiervoor permanent aandacht moet blijven houden en kwaliteit moet blijven leveren ('de basis op orde').

DE SAMENLEVING VERANDERT

In de samenleving als geheel voltrekken zich grote veranderingen. Ook voor ONS betekent dit dat er nieuwe opgaven wachten. Dat biedt tegelijkertijd kansen voor ONS om zich nadrukkelijk te profileren op 'Leven en werken in het landschap'. Het gaat om de volgende veranderingen:

- Verduurzaming van de energievoorziening en verandering van het klimaat. Klimaatakkoorden leiden tot grote opgaven tot op huishoudenniveau m.b.t. energiebesparing en –opwekking.
- Verandering van de fysieke leefomgeving. De landbouw verandert, net als het omgaan met de natuur. Voortgaande verstedelijking en tegelijkertijd krimp leidt tot druk op de leefomgeving en een vraag om verduurzaming. Daar komt bij de decentralisatie van beleid t.g.v. de Omgevingswet.
- Veranderingen in het sociaal domein. Met de 3 D's ziet de gemeente zich gesteld voor nieuwe inhoudelijke opgaven en de manier waarop de samenleving hierbij een rol krijgt. De opgaven zullen voor een deel op regionale schaal moeten worden opgepakt.
- Bevolkingsafname en vergrijzing. De bevolkingsafname in Limburg speelt al vele jaren en heeft op diverse terreinen (wonen, onderwijs, zorg, economie, verenigingsleven etc.) invloed op de vitaliteit van de steden en kleinere kernen. Hier is in het afgelopen decennium zeker in de Parkstad-regio al actief op ingespeeld. Omgaan met bevolkingsafname is daar inmiddels verankerd in beleid. Behoud van vitaliteit in de dorpen en kernen blijft een belangrijke opgave voor de komende jaren.
- Veranderende identiteit in een globaliserende wereld. De wereld en de nabije omgeving van mensen veranderen snel. Elke burger is een wereldburger, maar zoekt tegelijkertijd naar behoud van identiteit dichtbij.

AMBITIES VERWEZENLIJKEN LANGS STRATEGISCHE ONTWIKKELPERSPECTIEVEN

Afgelopen jaar zijn er diverse bijeenkomsten geweest waarin burgers, experts, raadsleden, wethouders en burgemeesters het gesprek met elkaar zijn aangegaan over de vraag: welke gemeente willen we zijn? Uitgaande van het karakter en het motto van ONS, tekenen zich in samenhang met de urgente transities vier strategische ontwikkelperspectieven af waarlangs de nieuwe gemeente zich krachtig kan profileren. Deze perspectieven vormen tevens de investeringslijnen waarbinnen projectvoorstellen geformuleerd worden. In het kort gaat het daarbij om:

ONTWIKKELPERSPECTIEF / INVESTERINGSLIJN 1: EXCELLENT WONEN EN VITALE KERNEN

onder meer te vertalen in:

- Investeren in leefbare en vitale kernen en het organiseren van een toereikend voorzieningenniveau, adequate zorgverlening en maatschappelijke participatie;
- Ontwikkelen van een lokaal passend woningaanbod, o.a. door transformatie respectievelijk herstructurering van bestaande bebouwing en het afstemmen van landschappelijk wonen in ONS op de regionale behoefte;
- Verduurzamen en levensloopbestendig maken van bestaande woningvoorraad.

In het kader van de investeringsagenda van de ONS-gemeente kunnen als voorbeeldprojecten[1,2], worden benoemd:

° Vitale kernen: ontwikkeling van concept om te komen tot een duurzaam sociaal domein voor de nieuwe gemeente;
° QuickScan integrale uitvoeringsorganisatie sociaal domein;
° ONSVIK – 'ONS Verbonden In Kunst'.

[1] Waar gesproken wordt over voorbeeldprojecten wordt hiermee gedoeld op enerzijds het nog under construction zijn van de investeringsagenda en bijhorende projecten, en anderzijds op het nog ontbreken van formele besluitvorming over deze projecten.
[2] In bijlage 1 worden de in deze notitie benoemde voorbeeldprojecten kort en puntsgewijs toegelicht.

ONTWIKKELPERSPECTIEF / INVESTERINGSLIJN 2: LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING ALS KANS VOOR LOKALE EN REGIONALE OPGAVEN

onder meer te vertalen in:

- Ontwikkeling van een duurzame groene as van de Geleenbeek naar de Roode Beek, van Schimmert, Schinnen naar Schinveld tot grensoverschrijdend naar Selfkant en Gangelt;
- Nieuwe allianties voor beheer en onderhoud van het landschap (met landbouw, WSW);
- Ontwikkelen van verdienvermogen door natuur en groen te koppelen aan de kansen voor bijvoorbeeld zorg, toerisme of duurzame landbouw.

In het kader van de investeringsagenda van de ONS-gemeente kunnen als voorbeeldprojecten worden benoemd:

° Zichtbaar maken van de Feldbissbreuk;
° Gebiedsontwikkeling plateau Schimmert;
° Gebiedsontwikkeling Thull;
° Verkenning toekomst landbouw.

ONTWIKKELPERSPECTIEF / INVESTERINGSLIJN 3: DUURZAME ECONOMISCHE ONTWIKKELING

onder meer te vertalen in:

- Bevorderen van een attractief lokaal ondernemingsklimaat en vergroten van de arbeidsparticipatie;
- Hoogwaardige bedrijventerreinen en concentratie van bedrijvigheid (op de juiste plek), met een excellente multimodale bereikbaarheid. O.a. door een goede aansluiting van de A76 / Buitenring Parkstad Limburg, op bedrijvencomplex Chemelot, herstructurering van de stationsomgevingen en de ontwikkeling van 'smart mobility'-concepten;
- Een wezenlijke bijdrage aan de energietransitie door energieopwekking in de bebouwde omgeving, langs infrastructuur en waar passend in de groene ruimte. Bijvoorbeeld zonnepanelen aan de noordzijde van de A76 of zonnige daken in de kernen.

In het kader van de investeringsagenda van de ONS-gemeente kunnen als voorbeeldprojecten worden benoemd:

- Strategische ontwikkeling as A76 / Buitenring Parkstad Limburg, inclusief groene corridor / ecopassage;
- Ontwikkeling tot klimaat neutrale gemeente ONS;
- Duurzame toeristische vermarkting.

ONTWIKKELPERSPECTIEF / INVESTERINGSLIJN 4: 'GOVERNANCE' - EEN NIEUWE RELATIE TUSSEN GEMEENTE EN GEMEENSCHAP

Genoemde transities hebben een grote invloed op de relatie tussen de gemeente en haar inwoners, omdat van die laatsten meer initiatief wordt verlangd maar ook omdat zij meer zeggenschap over hun eigen omgeving eisen. Er ontstaat meer en meer behoefte aan besturen op maat, dichtbij de burger. ONS gaat daar invulling aan geven onder de noemer 'loslaten in vertrouwen'. Het komt daarbij aan op een strategie van het verleiden. Dit is een zoektocht die samen (bestuur, raden, burgers, bedrijven en maatschappelijke partners) met elkaar de komende jaren ingezet zal worden, onder meer te vertalen in:

- Innovatie van de dienstverlening, met aandacht voor toegankelijkheid, klantvriendelijkheid, digitale dienstverlening;
- De mate van zeggenschap van de burger, d.w.z. nieuwe en vertrouwde vormen van informeren van, consulteren van en beslissen door spelers uit de gemeenschap (bijvoorbeeld met dorpsraden, allianties met bedrijven en maatschappelijke organisaties);
- Nieuwe en vertrouwde samenwerkingsvormen tussen de gemeente en haar inwoners. Dat betekent een nieuwe sturingsfilosofie voor de ambtelijke organisatie en samenspel raad-college. Denk daarbij aan ruimte voor burgerinitiatieven of lokale coöperatieve samenwerkingen.

In het kader van de investeringsagenda van de ONS-gemeente kunnen als voorbeeldprojecten worden benoemd:

° Nieuwe vormen van gemeentelijke dienstverlening, burgerparticipatie, burger-coöperaties, dorpsraden / -platformen.

HOE VERDER?

Hiervoor zijn vier strategische ontwikkelperspectieven onderscheiden voor de nieuwe gemeente ONS. Deze vier perspectieven zijn het eerste resultaat van discussies die in het afgelopen jaar plaats hebben gevonden en te beschouwen als hoofdlijnen op dit moment. Deze hoofdlijnen worden in de komende maanden nader uitgewerkt.

Het resultaat wordt in het voorjaar van 2017 verwoord in een compacte strategische visie inclusief een meerjarige investeringsagenda met concrete projectvoorstellen. In deze notitie zijn een aantal voorbeeldprojecten benoemd waaraan gedacht kan worden bij de verdere uitwerking naar een investeringsagenda. Zoals gezegd zijn deze voorbeeldprojecten (zowel qua inhoud als qua aantal) nog under construction en heeft hierover nog geen bestuurlijke besluitvorming plaatsgevonden. De komende maanden krijgt de investeringsagenda dan ook verdere vorm, inhoud en inkleuring. Daarbij is het nadrukkelijk de intentie in interactiviteit met relevante 'partijen in het veld'(stakeholders) tot deze nadere verfijning te komen.

De bedoeling is om met het College van Gedeputeerde Staten tot afspraken te komen over de financiële participatie van de provincie in de concretisering van genoemde investeringsagenda. Een eerste oriënterend gesprek daartoe vindt plaats op 10 januari a.s. Voorliggend document inclusief bijgevoegde visualisatie van de beschreven ontwikkelperspectieven en voorbeeldprojecten dient ter facilitering. Van de zijde van de gezamenlijke colleges ONS is de verwachting om hierover op 10 januari a.s. bij Gedeputeerde Staten een positieve grondhouding te ontmoeten, een toezegging te krijgen voor een eerste gekwantificeerde inspanningsverplichting van de zijde van de provincie en tot afspraken te komen over een mogelijke additionele provinciale bijdrage.

BIJLAGEN

Bijlage 1 Toelichting voorbeeldprojecten investeringsagenda
Onderbanken-Nuth-Schinnen 2017 - 2022

4 INVESTERINGSLIJNEN
11 VOORBEELDPROJECTEN

ONTWIKKELPERSPECTIEF / INVESTERINGSLIJN 1: EXCELLENT WONEN EN VITALE KERNEN

1 Vitale kernen: ontwikkeling van een concept om te komen tot een duurzaam sociaal domein voor de nieuwe gemeente:

- Onderzoek naar het draagvlak, de toegankelijkheid, de bereikbaarheid en de actuele kwaliteit van voorzieningen in de kernen op het terrein van wonen, zorg, onderwijs, cultuur en sport, om te komen tot afgewogen keuzes voor de verdeling van voorzieningen over de nieuwe gemeente;
- Stimuleren van de eigen kracht van zelfredzame burgers, bieden van passende ondersteuning voor minder zelfredzame burgers;
- Transformatie maatschappelijk en bedrijfsmatig vastgoed in de kernen om de vitaliteit en leefbaarheid ter plaatse te waarborgen;
- Bereikbare (basis)onderwijsvoorzieningen binnen ONS en aandacht voor volwasseneneducatie en statushouders.

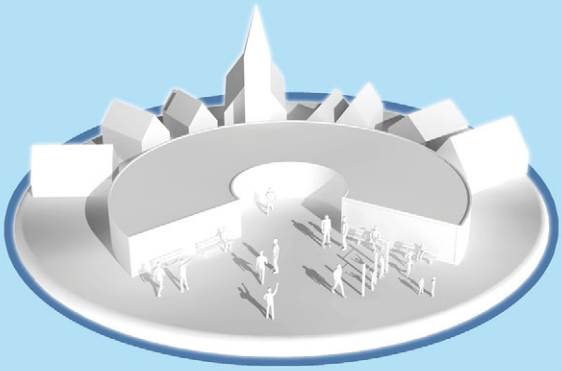
2 QuickScan integrale uitvoeringsorganisatie sociaal domein ONS:

- Integrale uitvoeringsorganisatie sociaal domein, inhoudende Participatiewet, Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning en Wet Passend Onderwijs in samenwerking met werkgevers en onderwijsinstellingen;
- Efficiëntievoordeel o.b.v. schaalvergroting bedrijfsvoering vs. dienstverlening dichtbij de burger (klant concept met 'menselijke maat');
- gezamenlijk inkoop en ondersteuning in aanbestedingstrajecten.

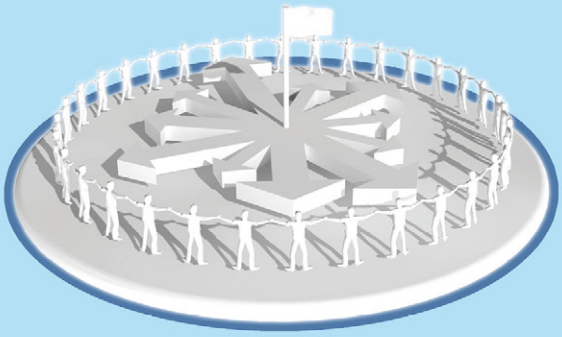
3 ONSVIK: 'ONS Verbonden In Kunst':

- Verbeelding van de karakteristieken van de ONS gemeente in kunst;
- Verkenning van de mogelijkheden voor en stimuleren van lokale kunstenaarscollectieven, waarmee kunst in ONS op de kaart wordt gezet;
- Kunstenroute (fiets / wandel) door ONS inclusief verbinding met iconen van IBA.

1

2

3

INVESTERINGSLIJN 2: LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING ALS KANS VOOR LOKALE EN REGIONALE OPGAVEN

4 Zichtbaar maken van de Feldbissbreuk:

- Iconen van IBA verbonden boven en onder de grond;
- Zichtbaar en beleefbaar maken van de breuk, landschap als belevenis;
- Verbijzondering van een aantal locaties.

5 Gebiedsontwikkeling Plateau van Schimmert:

- Inclusief IBA project Watertoren (‘de reus van Schimmert’);

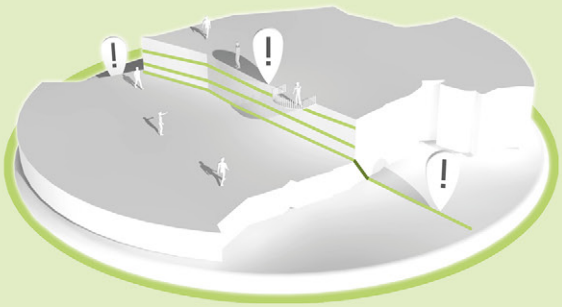
6 Gebiedsontwikkeling Thull:

- Gebiedsontwikkeling Thull in relatie tot strategische ontwikkeling as A76 / Buitenring Parkstad Limburg
- Verdere landschappelijke inpassing en duurzame doorontwikkeling Alfa brouwerij en omgeving

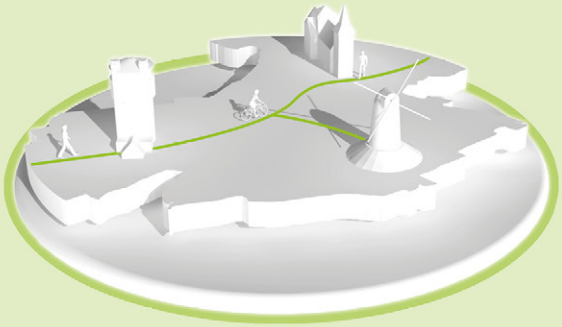
7 Verkenning toekomst kleinschalige landbouw en veeteelt

- Verkenning van de kwalitatief innovatieve ontwikkelingen in de landbouw en veeteelt, mogelijke verdienmodellen en (niche)markten;
- Tot stand brengen van allianties met de landbouw ten behoeve van landschapsbeheer;
- Verduurzaming landbouwbedrijven.

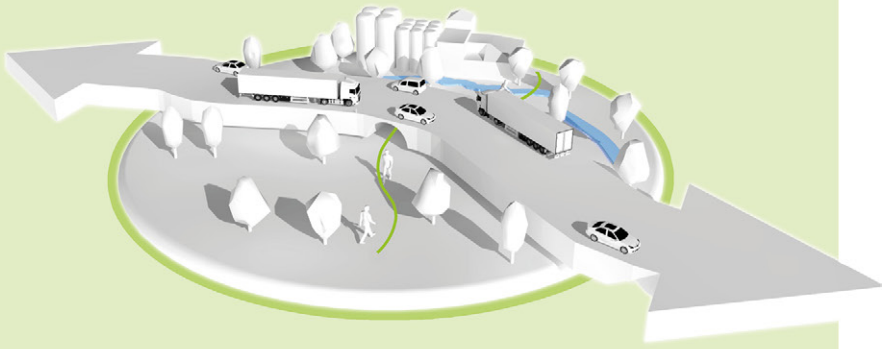
4

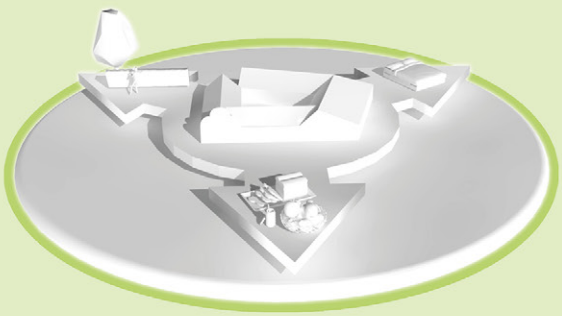
5

6

7

INVESTERINGSLIJN 3: DUURZAME ECONOMISCHE ONTWIKKELING

8 Strategische ontwikkeling as A76 / Buitenring Parkstad Limburg inclusief groene corridor / ecopassage:

- Ontwikkelen van bedrijvigheid die aansluit bij en inspeelt op het landschappelijke en duurzame profiel van de;
- Regionale en lokale knelpunten agenderen en actieve lobby richting rijksoverheid;
- Verbinden van nieuwe infrastructuur en bestaande economische bedrijvigheid-assen (bedrijventerreinen de Horzel / de Breinder).

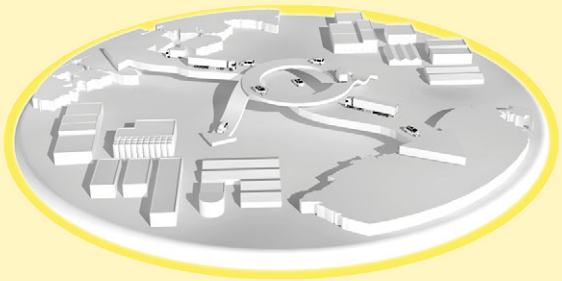
9 Ontwikkeling tot klimaat neutrale gemeente ONS:

- Het voortouw nemen bij het uitfaseren van fossiele brandstoffen voor huishoudelijk en industrieel gebruik;
- Benutten aard- en restwarmte voor woningen;
- Duurzame energieopwekking in de bebouwde omgeving, gebundeld met infrastructuur.

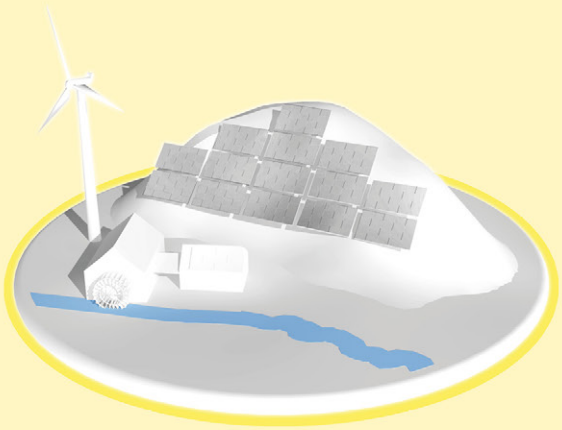
10 Duurzame toeristische vermarkting:

- Inzetten op thematische profilering (plateau's, beekdalen en bossen)
- Vanuit de identiteit, landschappelijke en monumentale kwaliteiten komen tot een profileringsconcept
- Ontwikkeling van veilige recreatieve en woon-werk fiets-routes, wandelroutes, menroutes in de nieuwe gemeente en het leggen van verbindingen met bestaande fietsnetwerken in het heuvelland,Maasdal en Duitse achterland.

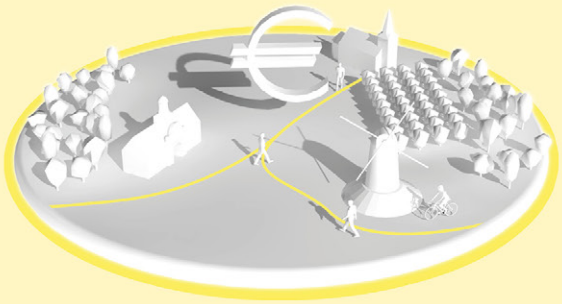
8

9

10

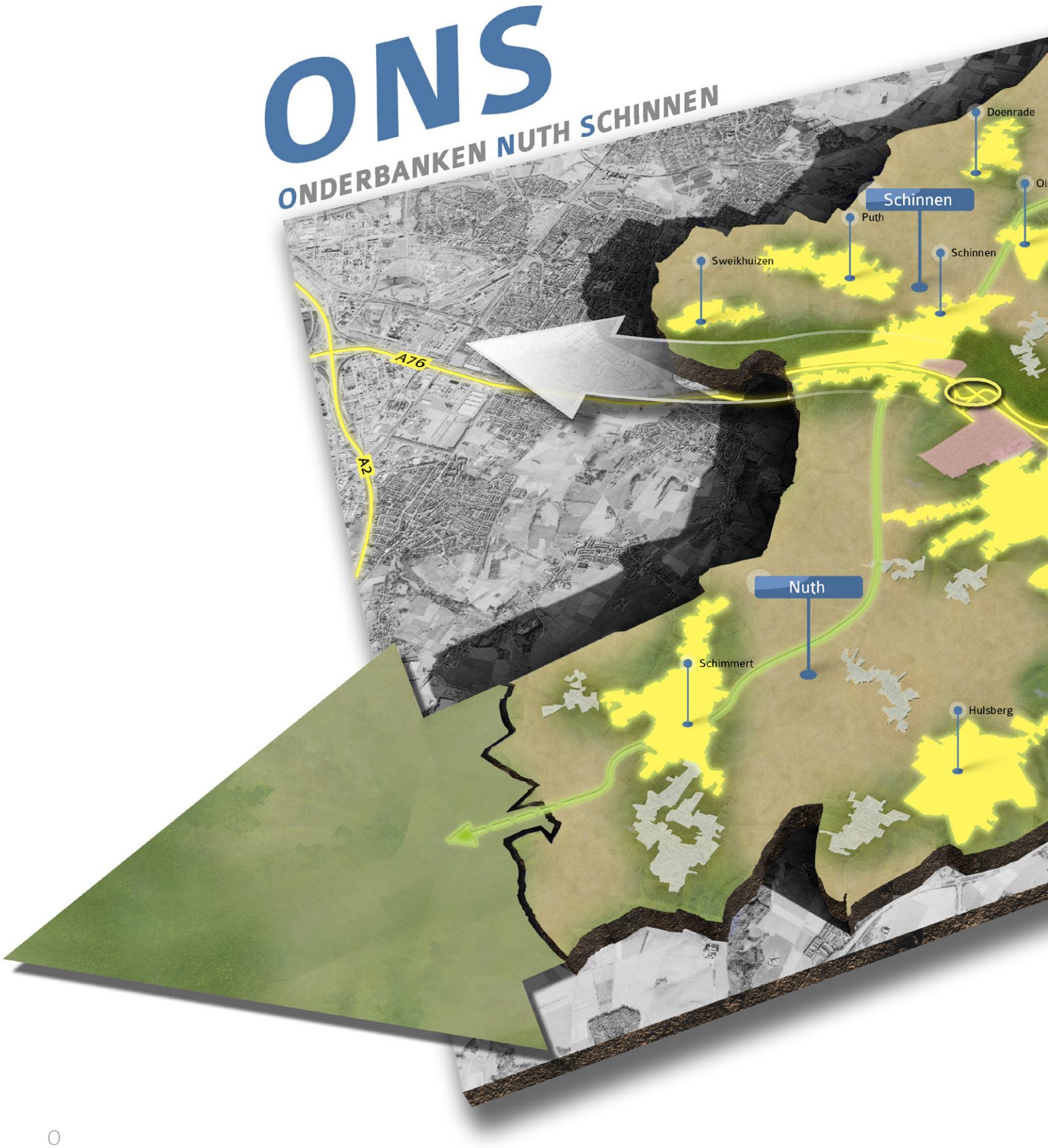
INVESTERINGSLIJN 4: 'GOVERNANCE' - NIEUWE RELATIE TUSSEN GEMEENTE EN GEMEENSCHAP

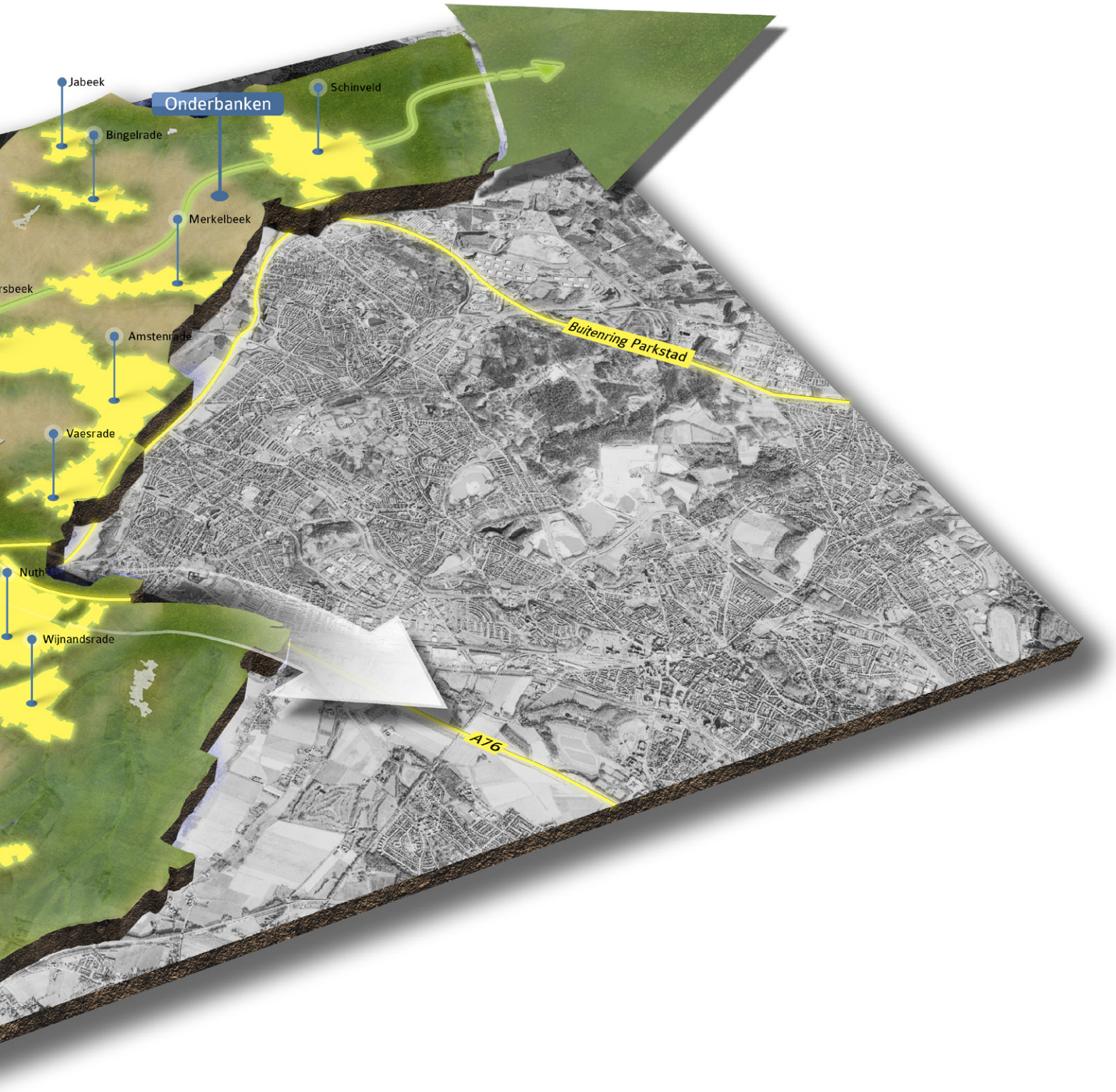
11 Nieuwe vormen van gemeentelijke dienstverlening, burgerparticipatie, burgercoöperaties, dorpsraden / -platformen:

- Ontwikkelen van een gemeentelijk dienstverleningsconcept dat aansluit bij de meerkernigheid van de gemeente, de ontwikkelingen in de demografie en de leefomgeving en dat de kansen van digitalisering maximaal benut;
- (Onderzoeken van) stimulering van burgerinitiatieven en gemeentelijke organisatie daarop equiperen en inrichten;
- Oprichten van quattro helix coöperatie sociale werkvoorziening ONS;
- Wetenschappelijke monitoring van resultaten en effecten.

11

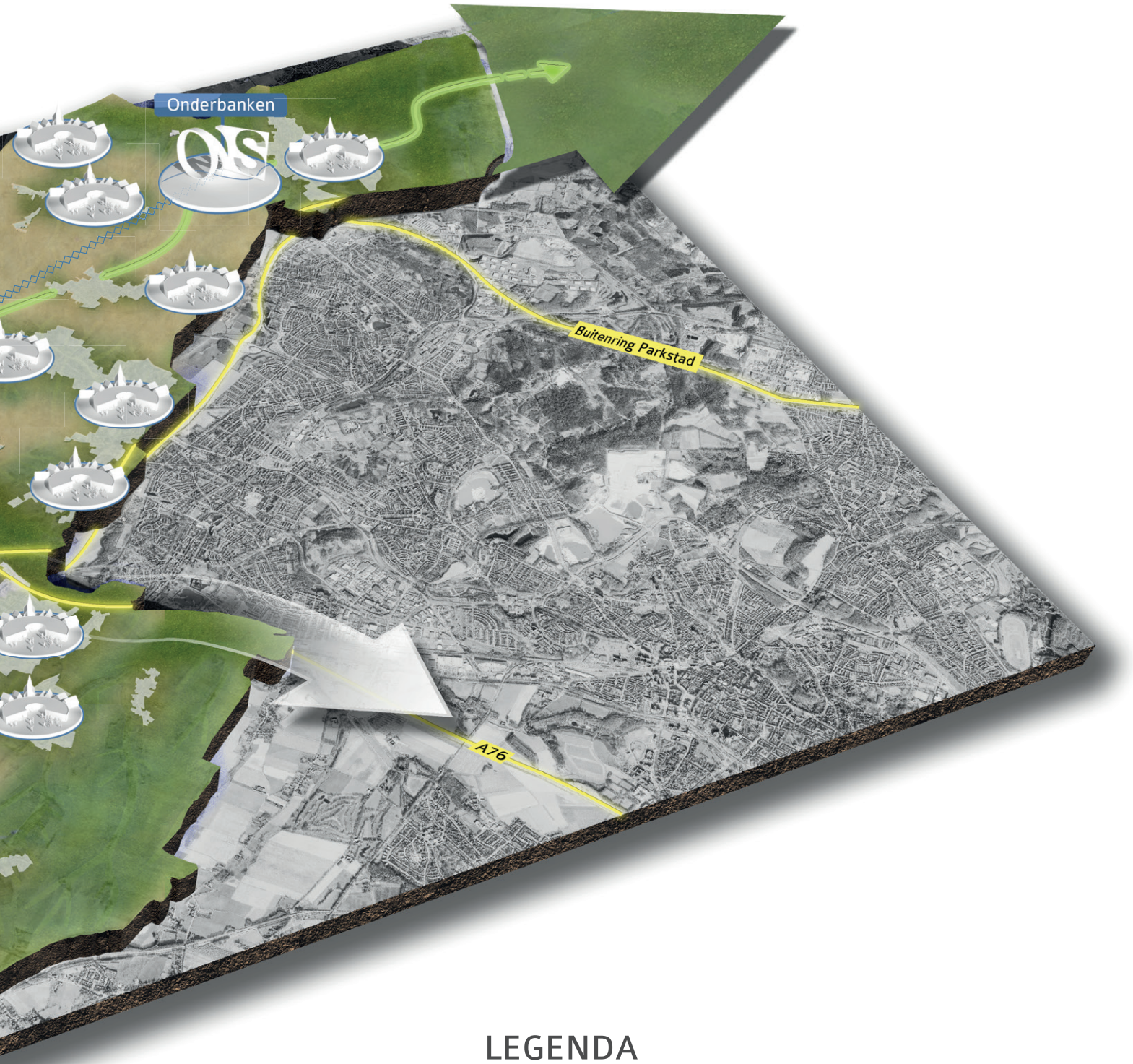

ONS
ONDERBANKEN NUTH SCHINNEN
Doenrade
Schinnen
Puth
Schinnen
Sweikhuizen
A76
A2
Nuth
Schimmert
Hulsberg

Jabeek
Onderbanken
Schinveld
Bingelrade
Merkelbeek
Amstenrade
Vaesrade
Nuth
Wijnandsrade
Buitenring Parkstad
A76

ONTWIKKELPERSPECTIEF / INVESTERINGSLIJN 1: EXCELLENT WONEN EN VITALE KERNEN

LEGENDA

Vitale kernen: ontwikkeling van een concept om te komen tot een duurzaam sociaal domein voor de nieuwe gemeente

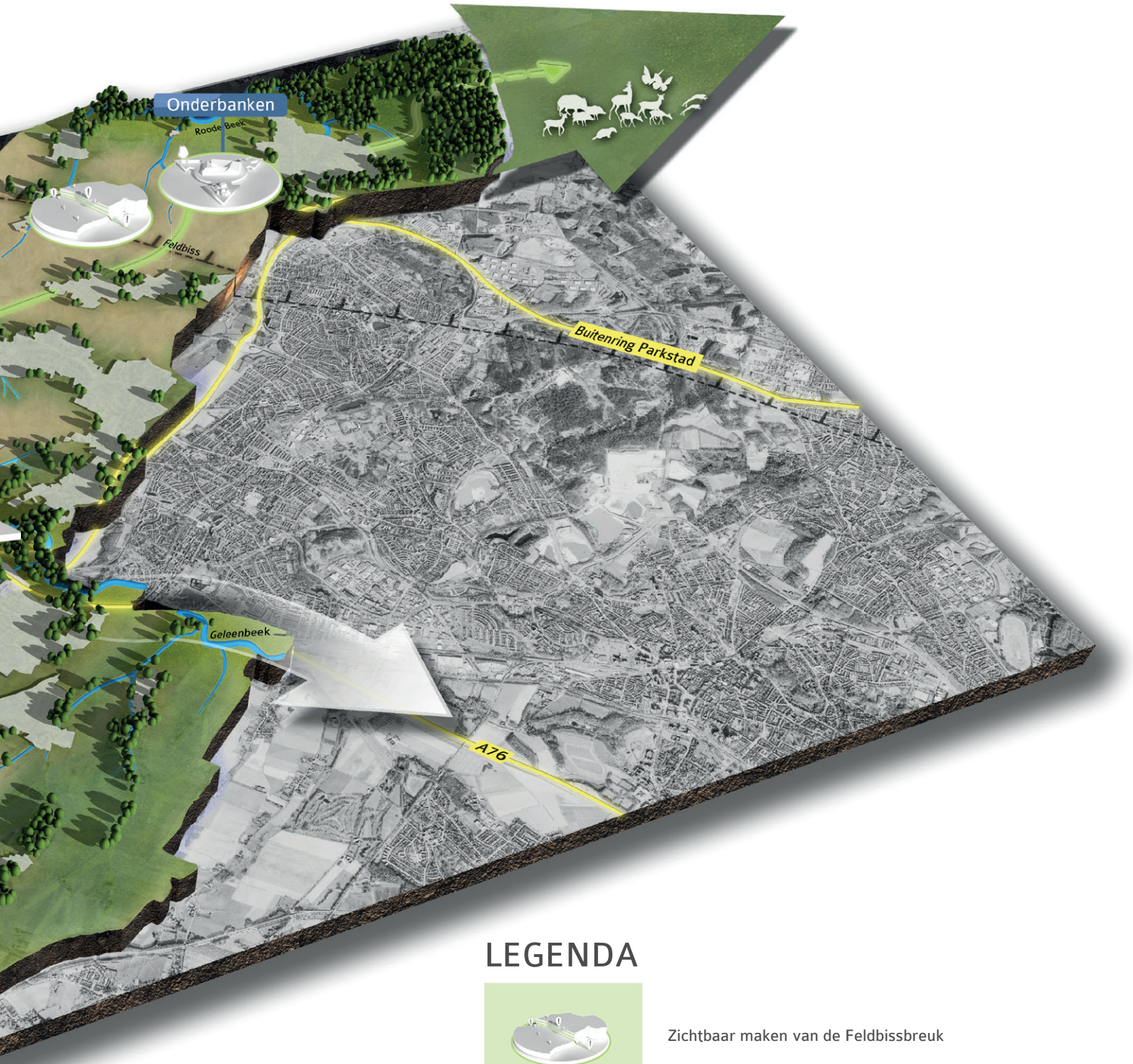
QuickScan integrale uitvoeringsorganisatie sociaal domein ONS

ONSVIK: 'ONS Verbonden In Kunst'

ONTWIKKELPERSPECTIEF / INVESTERINGSLIJN 2: LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING ALS KANS VOOR LOKALE EN REGIONALE OPGAVEN

LEGENDA

Zichtbaar maken van de Feldbissbreuk

Gebiedsontwikkeling Plateau van Schimmert

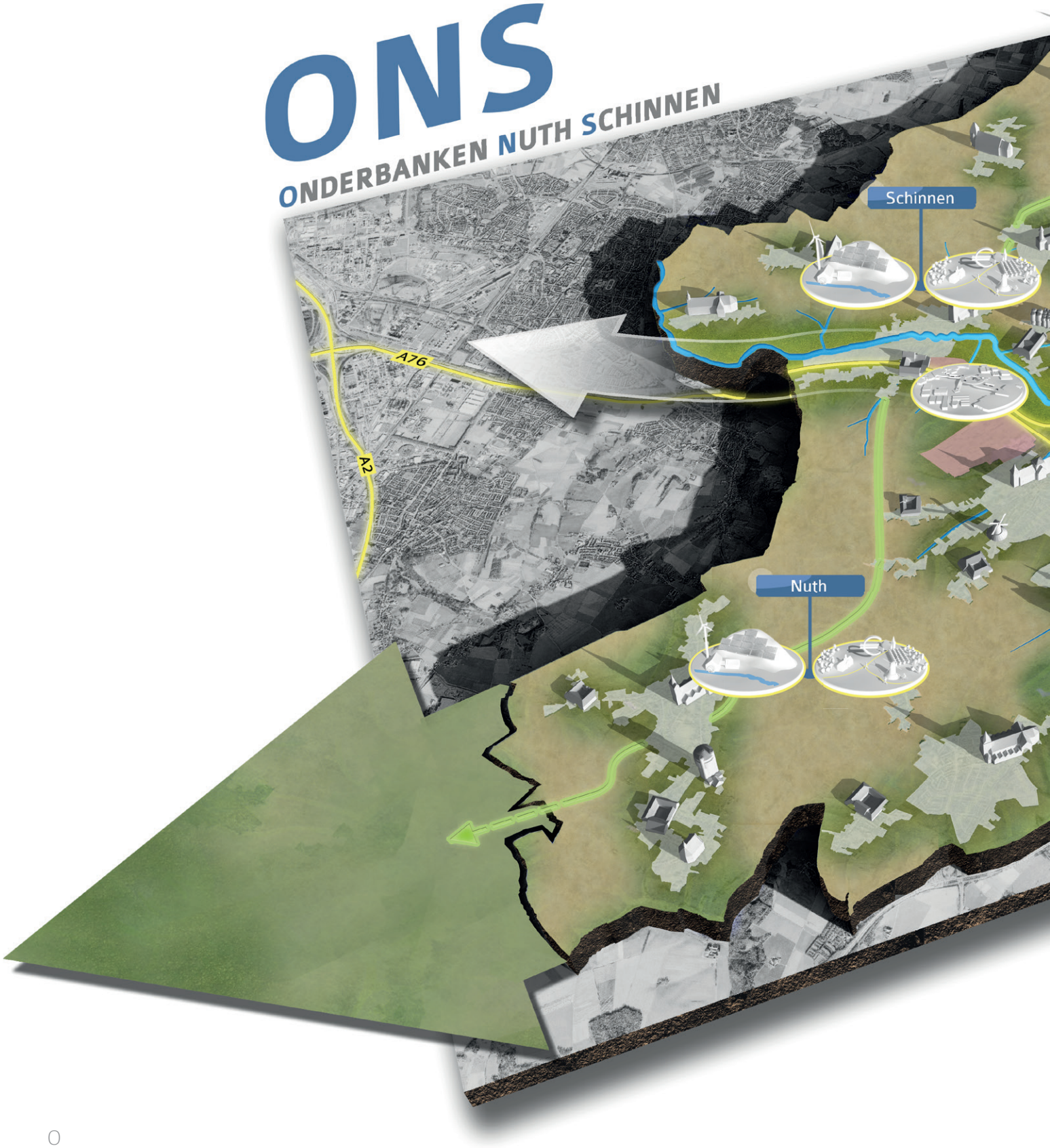

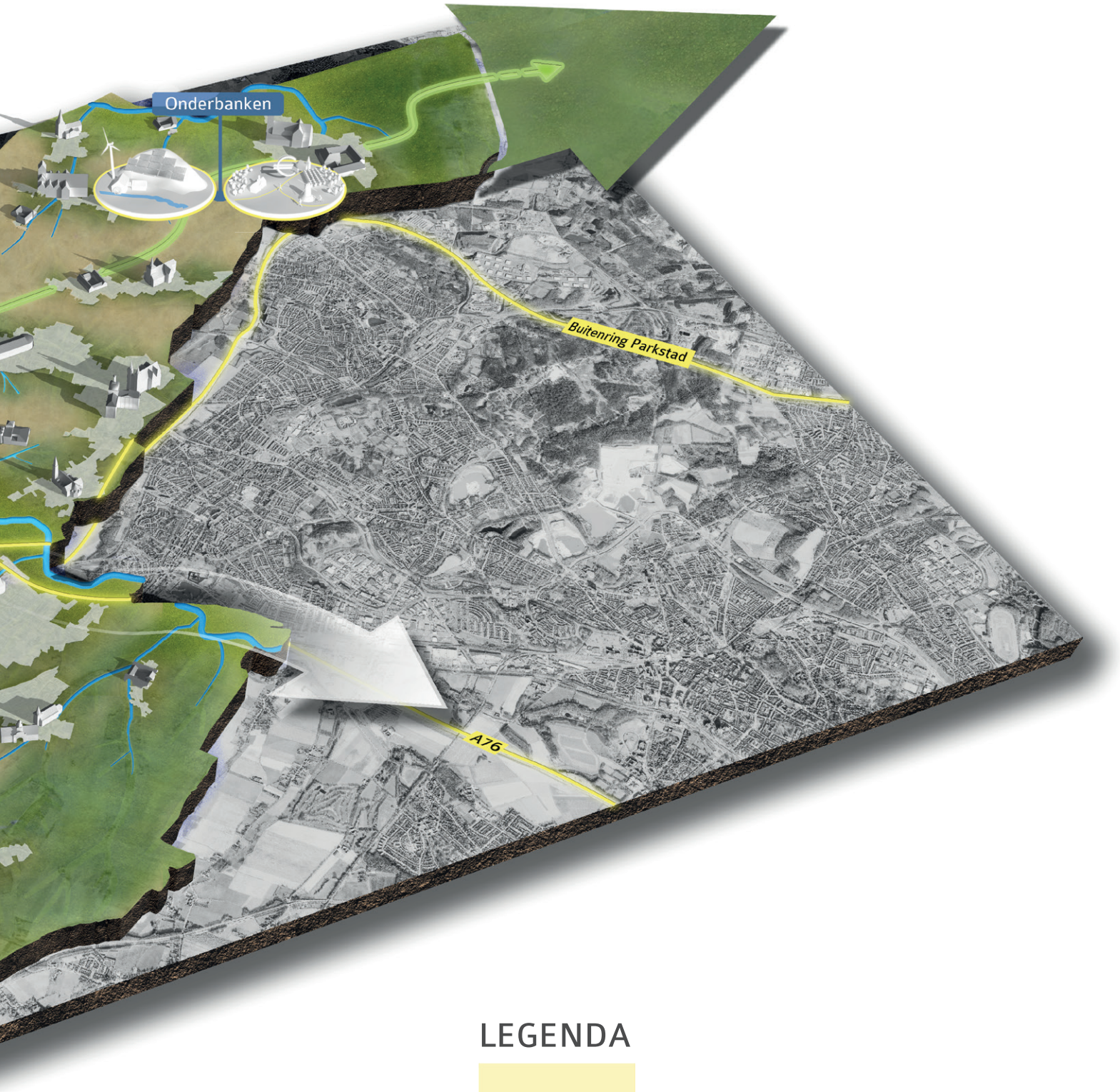
Gebiedsontwikkeling Thull

Verkenning toekomst kleinschalige landbouw en veeteelt

INVESTERINGSLIJN 3: DUURZAME ECONOMISCHE ONTWIKKELING

LEGENDA

Strategische ontwikkeling as A76 / Buitenring Parkstad Limburg inclusief groene corridor / ecopassage

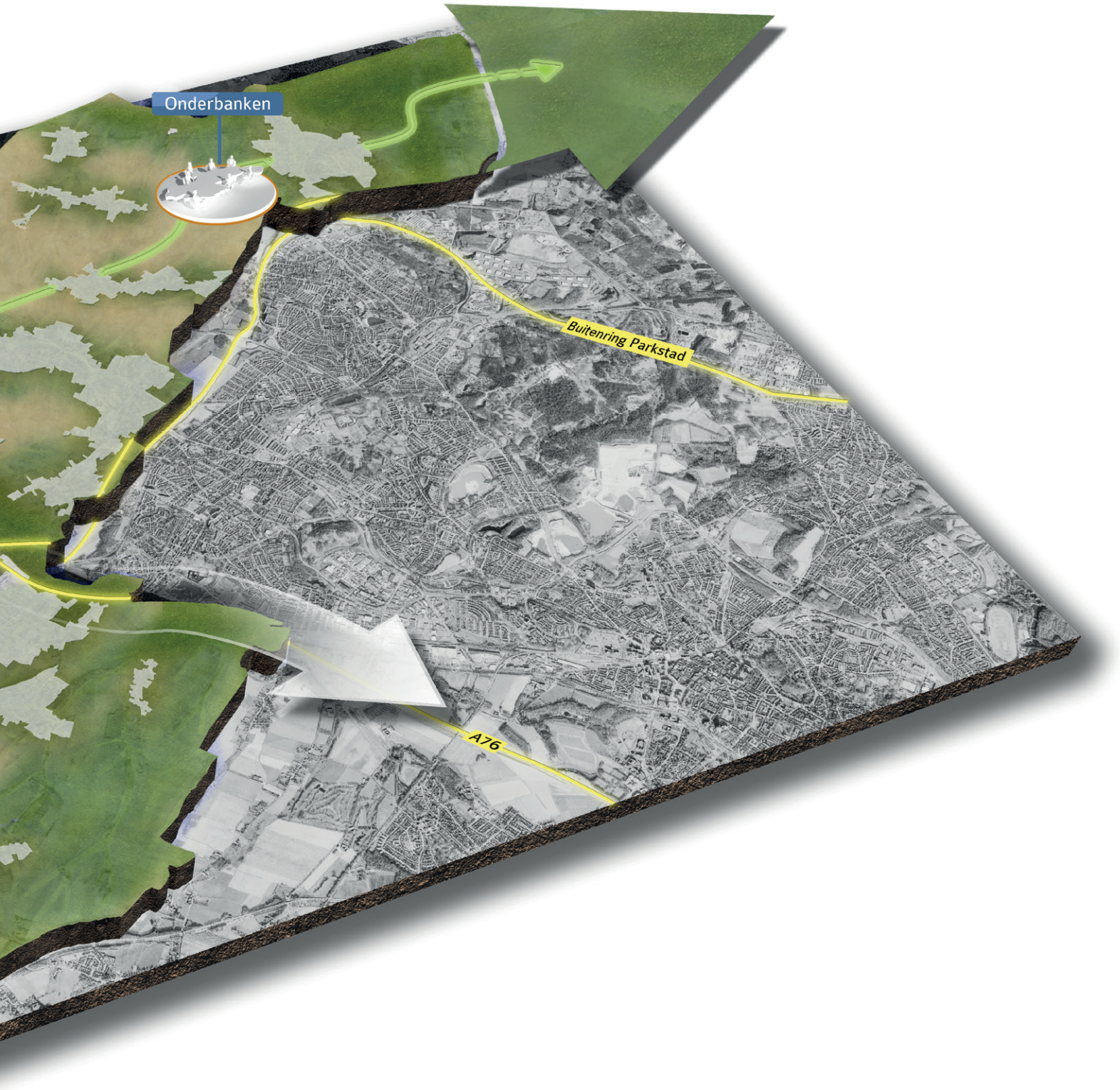
Ontwikkeling tot klimaat neutrale gemeente ONS

Duurzame toeristische vermarkting

INVESTERINGSLIJN 4: 'GOVERNANCE' - NIEUWE RELATIE TUSSEN GEMEENTE EN GEMEENSCHAP

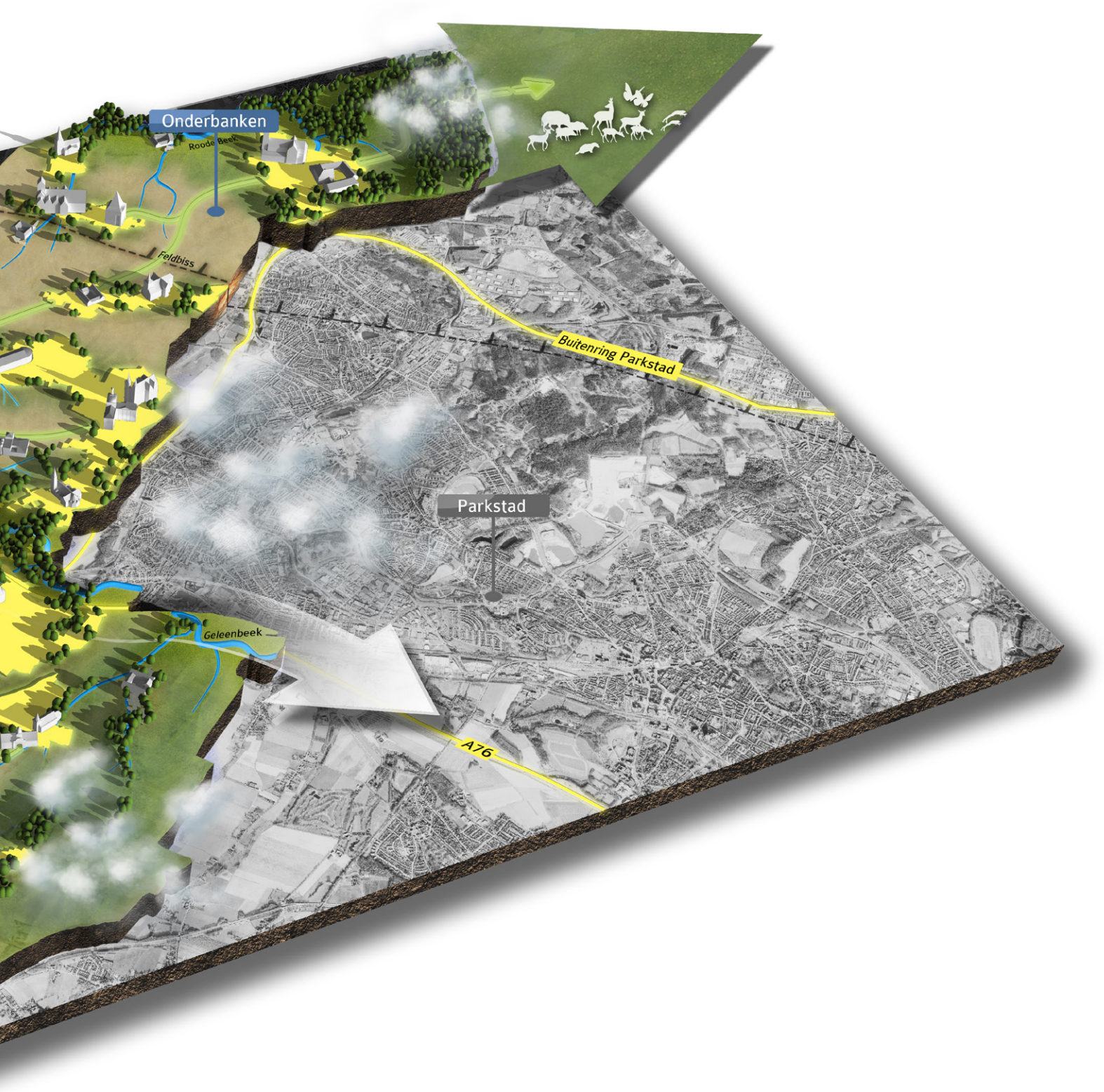
LEGENDA

Nieuwe vormen van gemeentelijke dienstverlening,burgerparticipatie, burgercoöperaties, dorpsraden/platformen

LEVEN EN WERKEN IN HET LANDSCHAP

Onderbanken
Roode Beek
Feldbiss
Buitenring Parkstad
Parkstad
Geleenbeek
A76

heusschen copier

